

NACIONALINIO KIBERNETINIO SAUGUMO CENTRO PRIE KAM 2022 METŲ METINIS FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Bendroji dalis

Viešojo sektoriaus subjektas – Nacionalinio kibernetinio saugumo centras prie KAM – yra biudžetinė įstaiga (įstaigos kodas – 191630942), atliekanti nuostatuose, LR įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas. Nacionalinio kibernetinio saugumo centro prie KAM veiklos tikslai: įgyvendinti valstybės įslaptintos informacijos apsaugos politiką automatizuoto duomenų apdorojimo sistemų ir tinklų srityje ir įgyvendinti valstybės politiką nacionalinio saugumo ir gynybos tikslams naudojamų elektroninių ryšių, jų plėtros ir saugumo srityje.

Įstaiga yra finansuojama iš Krašto apsaugos ministerijai skiriamų bendrųjų asignavimų pagal krašto apsaugos ministro (ar jo įgalioto asmens) patvirtintą valstybės biudžeto išlaidų sąmatą. Kontroliuojamų ir asocijuotųjų subjektų neturi, taip pat neturi filialų ar panašių struktūrinių vienetų. Vidutinis darbuotojų skaičius per ataskaitinį laikotarpį – 72 (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį* - 61).

Nacionalinio kibernetinio saugumo centro prie KAM apskaitą tvarko ir finansinių ataskaitų rinkinius sudaro **Centralizuota finansų ir turto tarnyba prie KAM**, įstaigos kodas 188711359.

Apskaitos politika

1. **Centralizuota finansų ir turto tarnyba prie KAM**, centralizuotai tvarkydama Krašto apsaugos ministerijos įsteigtų ir ministro įsakymais pavestų įstaigų, taip pat Krašto apsaugos ministerijos finansinę apskaitą ir sudarydama finansinių ataskaitų rinkinius, taiko **bendrą (vieningą) KAS institucijoms patvirtintą apskaitos politiką** ir vadovaujasi krašto apsaugos ministro 2010 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. V-786 „Dėl krašto apsaugos sistemos institucijų apskaitos vadovo patvirtinimo“ patvirtintu apskaitos vadovu. Taikoma apskaitos politika užtikrina, kad apskaitos duomenys atitiktų kiekvieno taikytino VSAFAS reikalavimus. Jeigu nėra konkretaus VSAFAS reikalavimo, yra vadovujamasi bendraisiais apskaitos principais: subjekto, veiklos tęstinumo, periodiškumo, pastovumo, piniginio mato, kaupimo, palyginimo, atsargumo, neutralumo, turinio viršenybės prieš formą.
2. Apskaitos politika, ūkinių operacijų registravimo tvarka užtikrina, kad finansinėse ataskaitose pateikiama informacija yra *svarbi* vartotojų sprendimams priimti; *patikima*, nes teisingai nurodo biudžetinės įstaigos finansinius rezultatus, finansinę būklę ir pinigų srautus, parodo ūkinių operacijų ekonominę prasmę, ne vien teisinę formą, nešališka, netendencinga, apdairiai pateikta (atsargumo principas), visais reikšmingais atžvilgiais *išsami*.
3. Pasirinkta ir patvirtinta apskaitos politika taikoma nuolat.
4. Apskaitos politika keičiama visoms KAS institucijoms vieningai, vadovaujantis VSAFAS reikalavimais ir taikoma vienodai visiems finansinių ataskaitų straipsniams, kuriems turi įtakos apskaitos politikos keitimas.
5. Apskaitos politika apima ūkinių operacijų pripažinimo, įvertinimo ir apskaitos principus, metodus ir taisykles.

Pateikiame pagrindines Nacionalinio kibernetinio saugumo centro prie KAM apskaitos politikos nuostatas pagal atskirus finansinių ataskaitų elementus arba straipsnius, ūkines operacijas ir jų apskaitos procedūras.

Finansinių ataskaitų forma

Finansinės atskaitos sudaromos vadovaujantis Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (VSAFAS) ir Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu.

Finansinių ataskaitų valiuta

Finansinių ataskaitų valiuta Eurai.

Nematerialusis turtas

Nematerialiojo turto apskaitą reglamentuoja VSAFAS 13 „Nematerialusis turtas“ ir VSAFAS 22 „Turto nuvertėjimas“. Nematerialusis turtas yra pripažįstamas, jei atitinka apibrėžimą ir kriterijus, pateiktus VSAFAS 13 „Nematerialusis turtas“. Nematerialusis turtas pagal pobūdį skirstomas į pagrindines grupes, nustatytas privalomajame bendrajame sąskaitų plane. Į smulkesnes grupes nematerialusis turtas skirstomas pagal KAS institucijų poreikį. Pirminio pripažinimo metu nematerialusis turtas įvertinamas ir registruojamas apskaitoje įsigijimo (pasigaminimo) savikaina. Vėlesnių įvertinimų metu jis vertinamas įsigijimo savikaina, atėmus sukauptą amortizaciją ir vertės sumažėjimą (nuvertėjimą). Išlaidos, patirtos po nematerialiojo turto pirminio pripažinimo, didina nematerialiojo turto įsigijimo savikainą tik tuo atveju, kai galima patikimai nustatyti, kad patobulintas nematerialusis turtas teiks didesnę ekonominę naudą, t. y. kad atliktas esminis nematerialiojo turto pagerinimas. Amortizacija skaičiuojama taikant tiesiogiai proporcingą (tiesinį) amortizacijos skaičiavimo metodą taip, kad nematerialiojo turto įsigijimo savikaina būtų nuosekliai paskirstyta per jo naudingo tarnavimo laiką. Amortizacija pradeda skaičiuoti nuo kito mėnesio, kai turtas pradeda naudoti, pirmos dienos ir nebeskaičiuojama nuo kito mėnesio, kai naudojamo nematerialiojo turto likutinė vertė sutampa su jo likvidacine verte, kai turtas perleidžiamas, nurašomas arba kai apskaičiuojamas ir užregistruojamas to turto vieneto nuvertėjimas, lygus jo likutinės vertės sumai, pirmos dienos.

Likvidacinė nematerialiojo turto vertė yra lygi nuliui. Nuostoliai dėl turto nuvertėjimo apskaitoje pripažįstami pagal nuvertėjimo požymius, kurių pirminis sąrašas yra pateiktas VSAFAS 22 „Turto nuvertėjimas“. Nuostoliai dėl turto nuvertėjimo apskaitoje registruojami apskaičiuotų nuostolių suma mažinant turto balansinę vertę bei ta pačia suma registruojant ataskaitinio laikotarpio pagrindinės arba kitos veiklos sąnaudas. Kai vėlesnį ataskaitinį laikotarpį, pasikeitus aplinkybėms, atstatoma anksčiau pripažinta turto nuvertėjimo suma, turto balansinė vertė po nuvertėjimo atstatymo negali viršyti jo balansinės vertės, kuri būtų buvusi, jeigu turto nuvertėjimas nebūtų buvęs pripažintas. Nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas likvidacinė vertė turi būti peržiūrimi ir, jei reikia, patikslinami kiekvienų finansinių metų pabaigoje, atsižvelgiant į pasikeitusias vidaus ir išorės aplinkybes. Jeigu priimtas sprendimas pakeisti nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laiką, o to turto likutinė vertė po naudingo tarnavimo laiko pasikeitimo turi būti amortizuota per likusį laiką nuo naujai nustatyto naudingo tarnavimo laiko. Amortizacijos skaičiavimas tikslinimas nuo kito mėnesio, kurį buvo nustatytas naujas naudingo tarnavimo laikas, pirmos dienos. Kai nematerialusis turtas yra nurašomas arba kitaip perleidžiamas, jo įsigijimo vertė ir susijusi amortizacija yra nurašomos ir toliau nebeapskaitomos, o su tuo susijęs pelnas arba nuostolis apskaitomas veiklos rezultatų ataskaitoje.

KAS institucijų veikloje nebenaudojamas ir laikomas perduoti arba perduoti nematerialiojo turto vienetas paliekamas toje pačioje nematerialiojo turto grupėje, kurioje buvo registruotas anksčiau. Sudarant finansines atskaitas turi būti patikrinta tokio turto atsiperkamoji vertė ir registruojami turto nuvertėjimo nuostoliai, jei tokių atsirado, vadovaujantis 22-ojo VSAFAS „Turto nuvertėjimas“ nuostatomis. Nustatydamos pelno ar nuostolių, atsiradusių dėl turto perleidimo, sumą ir laikotarpį, kurį šis pelnas ar nuostoliai turi būti įtraukti į apskaitą ir rodomi finansinėse ataskaitose, KAS institucijos

turi vadovautis 10-uju VSAFAS „Kitos pajamos“ ir 11-uju VSAFAS „Sąnaudos“. Išankstiniai apmokėjimai už nematerialųjį turtą yra registruojami nematerialiojo turto sąskaitose.

Ilgalaikis materialusis turtas

Ilgalaikio materialiojo turto apskaitą reglamentuoja VSAFAS 12 „Ilgalaikis materialusis turtas“ ir VSAFAS 22 „Turto nuvertėjimas“. Ilgalaikis materialusis turtas yra pripažįstamas, jei atitinka apibrėžimą ir kriterijus, pateiktus VSAFAS 12 „Ilgalaikis materialusis turtas“. Ilgalaikis materialusis turtas pagal pobūdį skirstomas į pagrindines grupes, nustatytas privalomajame bendrajame sąskaitų plane. Į smulkesnes grupes ilgalaikis materialusis turtas skirstomas pagal KAS institucijų poreikį. Išankstiniai mokėjimai už ilgalaikį materialųjį turtą, taip pat gautas, bet dar nepradėtas naudoti, nebaigtas statyti ar komplektuoti turtas yra registruojami ilgalaikio materialiojo turto sąskaitose. Pirminio pripažinimo metu ilgalaikis materialusis turtas įvertinamas įsigijimo savikaina. Vėlesnių įvertinimų metu ilgalaikis materialusis turtas, išskyrus žemę, kilnojamąsias, nekilnojamąsias kultūros vertybes ir kitas vertybes, finansinėse ataskaitose yra rodomas įsigijimo savikaina, atėmus sukauptą nusidėvėjimo sumą ir turto nuvertėjimo sumą. Žemė, kilnojamosios, nekilnojamosios kultūros vertybės ir kitos vertybės po pirminio pripažinimo finansinėse ataskaitose rodomos tikrąja verte. Tokio ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimas neskaičiuojamas. Žemės tikroji vertė yra nustatoma vadovaujantis Nekilnojamojo turto registrą tvarkančio subjekto atliekamo masinio vertinimo duomenimis, panaudojant žemės verčių žemėlapi (išskyrus atvejus, kai yra kitų patikimų duomenų žemės tikrajai vertei nustatyti, pvz., nepriklausomų turto vertintojų atlikti vertės nustatymai). Nekilnojamųjų kultūros vertybių tikroji vertė nustatoma remiantis nepriklausomų turto arba verslo vertintojų nustatyta rinkos verte, kuri nustatyta ne seniau kaip prieš 3 metus, arba vidutine rinkos verte, kuri nustatoma vadovaujantis Nekilnojamojo turto registrą tvarkančio subjekto atliekamo masinio vertinimo duomenimis arba įsigijimo savikaina, jei ji gali būti patikimai nustatyta.

Kilnojamųjų kultūros vertybių ir kitų vertybių tikroji vertė nustatoma remiantis nepriklausomų turto arba verslo vertintojų nustatyta rinkos verte, kuri nustatyta ne seniau kaip prieš 3 metus, pačios KAS institucijos atliktu vertinimu arba įsigijimo savikaina, jei ji gali būti patikimai nustatyta. Nustatant nekilnojamųjų kultūros vertybių, kilnojamųjų kultūros vertybių ir kitų vertybių tikrąją vertę prioritetą teikiamas eilės tvarka nurodytam būdai. Nusidėvėjimas skaičiuojamas taikant tiesiogiai proporcingą (tiesinį) nusidėvėjimo skaičiavimo metodą ir atsižvelgiant į teisės aktais nustatytus ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus. Nusidėvėjimas pradėdamas skaičiuoti nuo kito mėnesio, kai turtas pradėtas eksploatuoti, pirmos dienos. Nusidėvėjimas nebeskaičiuojamas nuo kito mėnesio pirmos dienos, kai naudojamo ilgalaikio materialiojo turto likutinė vertė sutampa su jo likvidacine verte, kai turtas perleidžiamas, nurašomas, perkeliamas į atsargas arba kai apskaičiuojamas ir užregistruojamas to turto vieneto nuvertėjimas, lygus skirtumui tarp jo likutinės vertės ir likvidacinės vertės. Likvidacinė ilgalaikio materialiojo turto vertė yra lygi 5 proc. įsigijimo savikainos. Nuostoliai dėl turto nuvertėjimo apskaitoje pripažįstami pagal nuvertėjimo požymius, kurių pirminis sąrašas yra pateiktas VSAFAS 22 „Turto nuvertėjimas“. Nuostoliai dėl turto nuvertėjimo apskaitoje registruojami apskaičiuotų nuostolių suma mažinant turto balansinę vertę bei ta pačia suma registruojant ataskaitinio laikotarpio pagrindinės arba kitos veiklos sąnaudas. Kai vėlesnį ataskaitinį laikotarpį, pasikeitus aplinkybėms, atstatoma anksčiau pripažinta turto nuvertėjimo suma, turto balansinė vertė po nuvertėjimo atstatymo negali viršyti jo balansinės vertės, kuri būtų buvusi, jeigu turto nuvertėjimas nebūtų buvęs pripažintas.

Ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laikas ir likvidacinė vertė turi būti peržiūrimi ir, jei reikia, patikslinami kiekvienų finansinių metų pabaigoje, atsižvelgiant į pasikeitusias vidaus ir išorės aplinkybes. Jeigu priimtas sprendimas pakeisti ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laiką, o to turto likutinė vertė po naudingo tarnavimo laiko pakeitimo turi būti nudėvėta per likusį laiką nuo naujai nustatyto naudingo tarnavimo laiko. Nusidėvėjimo skaičiavimas tikslinimas nuo kito mėnesio, kurį buvo nustatytas naujas naudingo tarnavimo laikas, pirmos dienos. Rekonstravimo ir remonto išlaidų registravimas apskaitoje priklauso nuo rekonstravimo, remonto ir panašių atliktų darbų teikiamo rezultato: esminio ilgalaikio materialiojo turto pagerinimo išlaidos apskaitoje

registruojamos didinant atitinkamo ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo savikainą pagal KAS institucijos parengtus ir apskaitą tvarkančiam padaliniiui ar tarnybai pateiktus turto vertės didinimo aktus ar parengtas atliktų darbų vertės pažymas. Prie statinio esminio pagerinimo darbų priskirtini ne tik statinio rekonstrukcijos ir kapitalinio remonto darbai, bet ir tie paprastojo remonto darbai, skirti statiniui atnaujinti (modernizuoti). Padidinus įsigijimo savikainą atitinkamai patikslinamas likęs turto naudingo tarnavimo laikas, jeigu išlaidos reikšmingai pailgino turto naudingo tarnavimo laiką arba reikšmingai pagerino turto naudingąsias savybes; jei atlikti darbai nėra esminis ilgalaikio materialiojo turto pagerinimas, šių darbų vertė pripažįstama ataskaitinio laikotarpio sąnaudomis. Kai ilgalaikis materialusis turtas yra nurašomas arba kitaip perleidžiamas, jo įsigijimo vertė bei susijęs nusidėvėjimas yra nurašomi ir toliau nebeapskaitomi, o su tuo susijęs pelnas arba nuostolis apskaitomas veiklos rezultatų ataskaitoje.

KAS institucijų veikloje nebenaudojamas ilgalaikio materialiojo turto vienetas, kurį priimtas sprendimas parduoti, pergrupuojamas į atsargas to turto likutine verte tą dieną, kurią priimtas sprendimas tą turtą parduoti. Tokiam turtui įvertinti ir rodyti finansinėse ataskaitose po pergrupavimo į atsargas momento taikomos 8-ojo VSAFAS „Atsargos“ nuostatos. Pajamos ir sąnaudos į atsargas pergrupuotą turtą pardavus apskaitoje registruojamos ir finansinėse ataskaitose rodomos vadovaujantis 10-uoju VSAFAS „Kitos pajamos“. Ilgalaikio materialiojo turto pardavimas apskaitoje registruojamas nurašant turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainą, visas to turto vertės pokyčių sumas ir sukauptą to turto nusidėvėjimo sumą. Veiklos rezultatų ataskaitos eilutėje „Kitos veiklos rezultatas“ rodomas pardavimo sandorio rezultatas, kuris apskaičiuojamas iš uždirbtų pajamų atimant parduoto turto balansinę vertę.

Biologinis turtas

Biologinio turto apskaitą reglamentuoja VSAFAS 16 „Biologinis turtas“. Biologinis turtas pripažįstamas ir registruojamas apskaitoje, jei atitinka visus turto pripažinimo kriterijus, nustatytus 16-ame VSAFAS. Finansinės būklės ataskaitoje biologinis turtas rodomas atskirame straipsnyje – jis nepriskiriamas nei prie ilgalaikio, nei prie trumpalaikio turto straipsnių. Biologinis turtas skirstomas pagal grupes, nustatytas 16-ame VSAFAS. Pirminio pripažinimo ir paskesnio vertinimo metu biologinis turtas apskaitoje registruojamas ir finansinėse ataskaitose parodomas tikrąja verte, kuri nustatoma pagal 16-tojo VSAFAS nuostatas. Jei pirminio pripažinimo metu biologinio turto neįmanoma įvertinti tikrąja verte pagal šio standarto nuostatas, toks biologinis turtas vertinamas įsigijimo savikaina. Paskesnio vertinimo metu toks biologinis turtas apskaitoje registruojamas ir finansinėse ataskaitose parodomas iš įsigijimo savikainos atėmus nuvertėjimo nuostolius. Biologinis turtas, pvz., parkų ir skverų želdiniai, kitas panašus biologinis turtas, skirtas puošybai ir vienmečiai augalai, bei biologinis turtas, kuris naudojamas mokymo (pratybų) metu biologinio turto vertei nepriskiriamas, o įsigijimo metu nurašomas į ataskaitinio laikotarpio pagrindinės veiklos sąnaudas.

KAS biologinio turto prieaugis vertinamas įsigijimo savikaina, t.y. tiesioginės ir netiesioginės auginimo išlaidos, kurioms taikomos išlaidų priskyrimo tiesioginėms ar netiesioginėms gamybos išlaidoms nuostatos, paaiškintos 8-jame VSAFAS „Atsargos“. Biologinio turto produkcija apskaitoje registruojama kaip atsargos ir jų apskaitai taikomas 8-asis VSAFAS „Atsargos“. KAS institucijų veikloje nebenaudojamas biologinio turto vienetas, kurį priimtas sprendimas parduoti, pergrupuojamas į atsargas to turto balansine verte tą dieną, kurią priimtas sprendimas tą turtą parduoti. Tokiam turtui įvertinti ir rodyti finansinėse ataskaitose po pergrupavimo į atsargas momento taikomos 8-ojo VSAFAS „Atsargos“ nuostatos. Pergrupuotą į atsargas turtą pardavus, pajamos ir sąnaudos apskaitoje registruojamos ir finansinėse ataskaitose rodomos vadovaujantis 10-uoju VSAFAS „Kitos pajamos“.

Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai

Finansinio turto apskaitą reglamentuoja VSAFAS 17 „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“. Finansiniam turtui, kuris gali būti ilgalaikis arba trumpalaikis, priskiriama: ilgalaikės investicijos į nuosavybės ir ne nuosavybės vertybinius popierius; po vieno metų gautinos sumos, prie kurių priskiriamos ir suteiktos ilgalaikės paslaugos; ilgalaikiai terminuotieji indėliai; kitas ilgalaikis

finansinis turtas; suteiktų ilgalaikių paskolų einamųjų metų dalis; trumpalaikės investicijos; išankstiniai apmokėjimai; per vienus metus gautinos sumos, prie kurių priskiriamos ir suteiktos trumpalaikės paskolos; pinigai ir jų ekvivalentai; kitas trumpalaikis finansinis turtas. Pinigus sudaro pinigai kasoje, banko sąskaitose ir pervesti, bet dar negauti pinigai. Pinigų ekvivalentai yra trumpalaikės (iki trijų mėnesių), likvidžios investicijos, kurios gali būti greitai iškeičiamos į tam tikras pinigų sumas ir kurių vertės pokyčio rizika yra nereikšminga. Investicijos į nuosavybės vertybinius popierius nepriskiriamos prie pinigų ekvivalentų. Finansinis turtas apskaitoje pripažįstamas ir registruojamas tada, kai KAS institucijos gauna arba pagal vykdomą sutartį įgyja teisę gauti pinigus ar kitą finansinį turtą. Įvertinimo tikslais finansinis turtas skirstomas į tris grupes: parduoti laikomas finansinis turtas; iki išpirkimo termino laikomas finansinis turtas; gautinos sumos (prie kurių priskiriamos ir suteiktos paskolos).

Kiekvieną kartą sudarant finansines ataskaitas, finansinis turtas iš naujo įvertinamas taip: išankstiniai apmokėjimai, per vienus metus gautinos sumos, išskyrus trumpalaikes paskolas, ir kitas trumpalaikis finansinis turtas – įsigijimo savikaina, atėmus nuvertėjimo nuostolius; parduoti laikomas – tikrąja verte; iki išpirkimo termino laikomas finansinis turtas – amortizuota savikaina; kitos po vienu metų gautinos sumos – amortizuota savikaina. Paskutinę (tarpinio ar metinio) ataskaitinio laikotarpio dieną KAS institucijos nustato, ar yra požymių, kad finansinio turto (ar panašaus finansinio turto vienetų grupės) balansinė vertė gali būti sumažėjusi, t. y. finansinio turto balansinė vertė yra didesnė už tikėtiną atgauti už tą finansinį turtą sumą. Jei tokių požymių esama, turi būti nustatyta tikėtina atgauti suma. Finansinio turto nuvertėjimo nuostoliai apskaitoje registruojami apskaičiuota nuvertėjimo suma mažinant turto balansinę vertę ir ta pačia suma registruojant ataskaitinio laikotarpio finansinės ir investicinės veiklos sąnaudas, išskyrus gautinų sumų nuvertėjimo nuostolius, kurie yra priskiriami pagrindinėms ar kitoms veiklos sąnaudoms. KAS institucijos nurašo iš apskaitos registru finansinį turtą (ar jo dalį) tik tada, kai jos netenka teisės to finansinio turto (ar jo dalies) kontroliuoti. KAS institucijos netenka teisės kontroliuoti finansinio turto tada, kai gauna visą sutartyje numatytą naudą, baigiasi teisių galiojimo laikas arba perleidžia šias teises kitoms šalims.

Finansinių įsipareigojimų apskaitą reglamentuoja VSAFAS 17 „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“. Finansiniams įsipareigojimams, kurie yra gali būti ilgalaikiai ir trumpalaikiai, jiems priskiriama: ilgalaikiai atidėjiniai, ilgalaikių atidėjinių einamųjų metų dalis ir trumpalaikiai atidėjiniai; ilgalaikiai skoliniai įsipareigojimai, ilgalaikių skolinių įsipareigojimų einamųjų metų dalis ir trumpalaikiai skolinius įsipareigojimai; mokėtinos sumos į biudžetus ir fondus; mokėtinos subsidijos, dotacijos ir finansavimo sumos; mokėtinos socialinės išmokos; grąžintini mokesčiai, įmokos ir jų permokos; tiekėjams mokėtinos sumos; su darbo santykiais susiję įsipareigojimai; sukauptos mokėtinos sumos; kiti ilgalaikiai ir trumpalaikiai įsipareigojimai. Finansiniai įsipareigojimai apskaitoje registruojami tik tada, kai KAS institucija prisiima įsipareigojimą sumokėti pinigus ar atsiskaityti kitu finansiniu turtu. Įsipareigojimai pagal nepradėtus vykdyti sandorius nepripažįstami finansiniais įsipareigojimais, kol jie neatitinka finansinio įsipareigojimo apibrėžimo. Pirminio pripažinimo metu finansiniai įsipareigojimai, išskyrus finansinį įsipareigojimą, kuris paskesnio įvertinimo metu įvertinamas amortizuota savikaina ir kurio atsiradimo metu nebuvo gauta pinigų, yra vertinami įsigijimo savikaina. Vėlesnių vertinimų metu (sudarant finansines ataskaitas) jie yra įvertinami: susiję su rinkos kainomis – tikrąja verte; iš suteiktų garantijų kilę finansiniai įsipareigojimai – tikrąja verte; kiti ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai – amortizuota savikaina; kiti trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai – įsigijimo savikaina. KAS institucijos nurašo iš apskaitos registru finansinį įsipareigojimą ar jo dalį tik tada, kai įsipareigojimas įvykdomas, yra panaikinamas ar nustoja galioti.

Atsargos

Atsargų apskaitą reglamentuoja VSAFAS 8 „Atsargos“. Pirminio pripažinimo metu atsargos yra vertinamos įsigijimo ar pasigaminimo savikaina. Vėlesnių vertinimų metu atsargos vertinamos įsigijimo ar pasigaminimo savikaina arba grynąja realizavimo verte, priklausomai nuo to, kuri yra mažesnė, išskyrus atsargas, kurios yra laikomos numatant jas paskirstyti nemokamai ar už simbolinį mokestį arba numatant jas sunaudoti prekių, skirtų paskirstyti nemokamai ar už simbolinį mokestį,

gamybai (turi būti vertinama įsigijimo ar pasigaminimo savikaina), ir strategines atsargas (turi būti vertinama įsigijimo ar pasigaminimo savikaina, išskyrus VSAFAS nustatytus atvejus). Atsargos nukainojamos iki gryniosios realizavimo vertės tam, kad jų balansinė vertė neviršytų būsimos ekonominės naudos ar paslaugų vertės, kurią tikimasi gauti šias atsargas pardavus ar panaudojus. Kai atsargos yra panaudojamos (parduodamos, išmainomos), jų balansinė vertė yra pripažįstama sąnaudomis tą laikotarpį, kai yra pripažįstamos pajamos ar suteikiamos viešosios paslaugos. Atsargų sunaudojimas arba pardavimas apskaitoje registruojamas pagal nuolat apskaitomų atsargų būdą, kai finansinėje apskaitoje registruojama kiekviena su atsargų sunaudojimu (pardavimu, išmainymu) susijusi operacija. Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje įsigytų ar pasigamintų ir ketinamų parduoti ar sunaudoti tik kitą ataskaitinį laikotarpį atsargų grynoji realizavimo vertė turi būti nustatoma pagrįstai, atsižvelgiant į kainos ar atsargų įsigijimo ar pasigaminimo savikainos svyravimus, tiesiogiai susijusius su poataskaitiniais ūkiniais įvykiais.

Visa atsargų įsigijimo ar pasigaminimo savikainos sumažinimo iki gryniosios realizavimo vertės suma ir visi atsargų nuostoliai dėl atsargų praradimo, nurašymo ir pan. turi būti pripažįstami to laikotarpio sąnaudomis, kuriuo sumažėjo vertė ar atsirado nuostolių. Bet kokio atsargų vertės sumažėjimo atkuriamą dėl gryniosios realizavimo vertės padidėjimo suma turi būti mažinamos atitinkamos to laikotarpio sąnaudos, kuriuo padidėjo grynoji realizavimo vertė. Apskaičiuojant sunaudotų ar parduotų atsargų savikainą KAS institucijose taikomas konkrečių kainų būdas, t.y. kai konkretūs atsargų vienetai rodomi konkrečia jų įsigijimo ar pasigaminimo savikaina. Atsižvelgiant į veiklos pobūdį, gali būti taikomas ir „pirmas gautas, pirmas išduotas“ (FIFO) atsargų įkainojimo būdas. Prie atsargų priskiriamas neatiduotas naudoti ūkinis inventorių. Atiduoto naudoti inventoriaus vertė iš karto pripažįstama sąnaudomis. Naudojamo inventoriaus kiekinė ir vertinė apskaita kontrolės tikslais tvarkoma nebalansinėse sąskaitose. Atsargų sunaudojimas arba pardavimas apskaitoje turi būti registruojamas pagal nuolatinį atsargų rodymo apskaitoje būdą – apskaitoje registruojama kiekviena su atsargų sunaudojimu, pardavimu ar perleidimu susijusi ūkinė operacija.

Finansavimo sumos

Finansavimo sumų apskaitą reglamentuoja VSAFAS 20 „Finansavimo sumos“. Gautinos finansavimo sumos, pripažįstamos ir registruojamos apskaitoje kaip turtas ir kaip finansavimo sumos, jeigu jos atitinka šiuos kriterijus: finansavimo sumų gavėjas užtikrina, kad tenkinamos finansavimo sumų davėjo jam nustatytos sąlygos finansavimo sumoms gauti; yra finansavimo sumų davėjo sprendimų ar kitų raštiškų įrodymų, kad finansavimo sumos bus suteiktos ir pinigai bus pervesti ar kitas turtas bus perduotas; finansavimo sumų dydis gali būti patikimai įvertintas. Valstybės biudžeto asignavimai pripažįstami gautinomis finansavimo sumomis tik teisės aktų nustatyta tvarka pateikus paraišką gauti finansavimo sumas, jei yra tenkinami 77 punkte nurodyti kriterijai. Kai gautinos finansavimo sumos yra gautos, finansavimo sumos perkeliamos iš gautinų finansavimo sumų į gautų finansavimo sumų sąskaitą, išskyrus KAS institucijos uždirbtas pajamas ir jei finansavimo sumos gautos kaip finansinė parama už ankstesniais laikotarpiais patirtas sąnaudas ar nuostolius ir kurios nebuvo pripažintos sukauptomis gautinomis sumomis. Finansavimo sumos (gautinos arba gautos) pagal paskirtį yra skirstomos į: finansavimo sumas nepiniginiam turtui įsigyti; finansavimo sumas kitoms išlaidoms. Finansavimo sumos nepiniginiam turtui įsigyti apima ir finansavimo sumas, nemokamai gavus arba už simbolinį atlygį įsigijus ilgalaikį materialųjį turtą ar atsargas arba gavus pinigus jiems įsigyti. Finansavimo sumomis kitoms išlaidoms, yra laikomos finansavimo sumomis, nepriskiriamomis nepiniginiam turtui įsigyti. Finansavimo sumos arba jų dalis pripažįstamos finansavimo pajamomis tais laikotarpiais, kuriais patiriamos sąnaudos, kurioms kompensuoti buvo skirtos finansavimo sumos, t. y. kai jos panaudojamos.

Kai KAS institucija perduoda finansavimo sumas kitiems viešojo sektoriaus subjektams, tai nelaikoma finansavimo sumų panaudojimu, todėl apskaitoje neregistruojamos nei finansavimo pajamos, nei finansavimo sąnaudos, o perduotomis finansavimo sumomis turi būti mažinamos gautos finansavimo sumos. Kai KAS institucija perduoda finansavimo sumas kitiems ne viešojo sektoriaus subjektams, turi būti pripažintos finansavimo sąnaudos. Tą ataskaitinį laikotarpį, kai užregistruojamos

finansavimo sąnaudos, ta pačia suma turi būti registruojamas finansavimo sumų sumažėjimas (panaudojimas) ir finansavimo pajamos. KAS institucija perduodanti finansavimo sumas ne viešojo sektoriaus subjektams, apskaitoje registruoja perduotas finansavimo sumas, kai KAS institucija perduoda savo turtą, įgytą iš gautų arba gautinų finansavimo sumų, ne viešojo sektoriaus subjektams, kai dėl to registruojama kito viešojo sektoriaus subjekto investicija taikant nuosavybės metodą pagal 14-ojo VSAFAS „Jungimai ir investicijos į asocijuotuosius subjektus“ nuostatas arba kai finansavimo sumos perduodamos per tarpininką, t.y. kai viešojo sektoriaus subjektai perduoda savo turtą, įgytą iš gautų arba gautinų finansavimo sumų, ne viešojo sektoriaus subjektams, kurie finansuoja viešojo sektoriaus subjektus. Turto, įsigyto iš viešojo sektoriaus subjekto finansavimo sumų arba gauto nemokamai, perdavimas kitam viešojo sektoriaus subjektui yra laikomas finansavimo sumų perdavimu. Perdavus turtą, jo balansine verte registruojamas turto ir su šiuo turtu susijusių finansavimo sumų sumažėjimas.

Atidėjiniai

Atidėjinių apskaitą reglamentuoja VSAFAS 18 „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai, neapibrėžtasis turtas ir poataskaitiniai įvykiai“. Atidėjiniai pripažįstami ir apskaitoje registruojami, kai atitinka visus šiuos pripažinimo kriterijus: KAS institucija turi įsipareigojimą (teisinę prievolę arba neatšaukiamąjį pasižadėjimą) dėl buvusio ūkinio įvykio; tikimybė, kad įsipareigojimą reikės padengti turtu, yra didesnė už tikimybę, kad nereikės; įsipareigojimo suma gali būti patikimai įvertinta. KAS institucija pripažįsta atidėjinio sumą atsižvelgiant į labiausiai tikėtiną dabartiniam įsipareigojimui padengti reikalingų išlaidų sumą paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną. Atidėjinio sumos dydis nustatomas remiantis panašios veiklos patirtimi, pasirašytomis sutartimis, priimtais teisės aktais, ekspertų išvadomis, poataskaitiniais ūkiniais įvykiais ir panašiai. Paskutinę kiekvieno ataskaitinio laikotarpio dieną atidėjiniai peržiūrimi ir jų vertė koreguojama, atsižvelgiant į naujus įvykius ir aplinkybes. Jei paaiškėja, kad įsipareigojimų turtu dengti nereikės ar atidėjinio suma sumažėjo, atidėjiniai panaikinami arba sumažinami, mažinant finansinės būklės ataskaitos straipsnių „Ilgalaikiai atidėjiniai“ arba „Ilgalaikių atidėjinių einamųjų metų dalis ir trumpalaikiai atidėjiniai“ sumas. Ilgalaikiai atidėjiniai turi būti diskontuojami iki dabartinės jų vertės. Taikoma diskonto norma tiksliausiai parodanti dabartinės pinigų vertės ir įsipareigojimui būdingos rizikos rinkos įvertinimą. Atidėjinys gali būti naudojamas tik tam tikslui, kuriam buvo sudarytas.

Nuoma, finansinė nuoma (lizingas)

Nuomos apskaitą reglamentuoja VSAFAS 19 „Nuoma, finansinė nuoma (lizingas) ir kitos turto perdavimo sutartys. Nuomos sutartims taikomas turinio viršenybės prieš formą principas. Ar nuoma bus laikoma veiklos nuoma, ar finansine nuoma, priklauso ne nuo sutarties formos, o nuo jos turinio ir ekonominės prasmės. Nuomos sandoriai priskiriami veiklos nuomai ar finansinei nuomai (lizingas) atsižvelgiant į tai, kiek turto nuosavybės teikiamos naudos ir rizikos tenka nuomotojui ir kiek nuomininkui. Su turto nuosavybe susijusi nauda apima galimybę naudoti turtą per jo naudingą tarnavimo laiką gaminant prekes ar teikiant paslaugas, taip pat gauti pelną iš turto vertės padidėjimo ir (ar) pardavimo. Nuoma apskaitoje yra laikoma finansine nuoma, jei iš esmės visa su turto nuosavybe susijusi nauda ir didžioji dalis rizikos perduodama nuomininkui. Konkrečios sąlygos, kurios apsprendžia, ar nuoma apskaitoje bus laikoma finansine nuoma, yra nustatytos šiame standarte. Nuoma laikoma veiklos nuoma, kai perduodant turtą nuomininkui neperduodama didžioji dalis rizikos ir naudos, susijusios su turto nuosavybe. Ar nuoma apskaitoje priskirtina veiklos nuomai, ar finansinei nuomai, nustatoma nuomos laikotarpio pradžioje.

Nuomos įmokos (mokesčiai) pagal veiklos nuomos sutartį yra registruojamos apskaitoje kaip sąnaudos tolygiai (tiesiniu metodu) per nuomos laikotarpį. Veiklos nuomos sąnaudos paskirstomos tolygiai per nuomos laikotarpį ir tuo atveju, kai nuomos įmoka (mokestis) nustatomas nelygiomis sumomis. Apskaitoje registruojamos finansinės nuomos įmokos yra padalijamos, išskiriant turto vertės dengimo sumą, palūkanas ir kitas įmokas (kompensuotinas nuomos sumas, neapibrėžtus nuomos mokesčius ir pan., jei jie yra numatyti finansinės nuomos sutartyje). Palūkanos priskiriamos finansinės ir investicinės veiklos sąnaudoms ir apskaitoje registruojamos kaupimo principu, t. y. registruojamos

tą ataskaitinį laikotarpį, už kurį apskaičiuojamos mokėtinos palūkanos. Finansinės nuomos būdu įsigyto ilgalaikio materialiojo turto nudėvimoji vertė paskirstoma per visą jo naudingo tarnavimo laiką. Apibendrinančią sandorio priskyrimo veiklos nuomai ar finansinei nuomai išvadą KAS institucijoms teikia jų finansinę apskaitą tvarkanti institucija (padalinys).

Segmentai

Informacijos pagal segmentus atskleidimas finansinėse ataskaitose yra reglamentuotas VSAFAS 25 „Segmentai“. KAS institucijos finansinėse ataskaitose pateikia informaciją apie šiuos pirminius veiklos segmentus: bendros valstybės paslaugos; gynyba; viešoji tvarka ir visuomenės apsauga; ekonomika; aplinkos apsauga; būstas ir komunalinis ūkis; sveikatos apsauga; poilsis, kultūra ir religija; švietimas; socialinė apsauga. Turtas, finansavimo sumos, įsipareigojimai, pajamos, sąnaudos ir pinigų srautai pirminiams segmentams priskiriami pagal tai, kokioms valstybės funkcijoms vykdyti skiriami ir naudojami išteklių. Jei turto, įsipareigojimų, finansavimo sumų, pajamų ir sąnaudų priskyrimo segmentui pagrindas yra neaiškus, šios sumos turi būti priskiriamos didžiausią KAS institucijos veiklos dalį apimančiam segmentui. Prie segmentų nepriskiriama finansinės ir investicinės veiklos pajamos ir sąnaudos, kitos veiklos pajamos ir sąnaudos, nuosavybės metodo įtaka, turtas ir finansinis turtas, su kurių naudojimu susijusios pajamos ir sąnaudos priskiriamos prie kitos veiklos ir finansinės veiklos vykdymo, investicijos į kontroliuojamus ir asocijuotuosius subjektus, iš KAS institucijos kitos veiklos kylantys įsipareigojimai, su kuriais susijusios pajamos ir sąnaudos, priskiriamos prie finansinės veiklos, gautinos ir gautos finansavimo sumos, skirtos kitai, finansinei ir investicinei veikloms finansuoti, investicinės ir finansinės veiklos pinigų srautai.

Kitos pajamos

Kitų pajamų apskaitą reglamentuoja VSAFAS 10 „Kitos pajamos“. Kitos pajamos pripažįstamos, kai tikėtina, kad bus gauta su sandoriu susijusi ekonominė nauda, kai galima patikimai įvertinti pajamų sumą ir kai galima patikimai įvertinti su pajamų uždirbimu susijusias sąnaudas. Kitomis pajamomis laikomas tik KAS institucijos gauta, gaunama arba gautina ekonominė nauda. KAS institucijos pajamomis nepripažįstamos trečiųjų asmenų vardu surinktos sumos, kadangi tai nėra KAS institucijos gaunama ekonominė nauda. Kitos pajamos registruojamos apskaitoje ir rodomos finansinėse ataskaitose tą ataskaitinį laikotarpį, kurį yra uždirbamos, t. y. kurį suteikiamos paslaugos, atliekami darbai ar kt., nepriklausomai nuo pinigų gavimo momento. Kitos pajamos įvertinamos ir finansinėse ataskaitose rodomos tikrąja verte.

Sąnaudos

Sąnaudų apskaitą reglamentuoja VSAFAS 11 „Sąnaudos“. Sąnaudos apskaitoje pripažįstamos ir registruojamos tą ataskaitinį laikotarpį, kurį jos buvo padarytos – kai uždirbamos su jomis susijusios pajamos (parduodamos prekės arba suteikiamos paslaugos, atliekami veiksmai vykdant priskirtas funkcijas), neatsižvelgiant į pinigų išleidimo laiką. Sąnaudomis pripažįstama tik ta ankstesniųjų ir ataskaitinio laikotarpių išlaidų dalis, kuri tenka per ataskaitinį laikotarpį uždirbtoms pajamoms. Išlaidos, skirtos pajamoms uždirbti būsimaisiais laikotarpiais, apskaitoje registruojamos ir pateikiamos finansinėse ataskaitose kaip turtas ir bus pripažįstamos sąnaudomis būsimaisiais laikotarpiais. Jei dėl avarijos ar kitų priežasčių sugadinto turto remonto išlaidas kompensuoja draudimo įmonė ar kitas subjektas, remonto išlaidos turi būti sumažintos kompensuojama suma. Jei kompensuojama suma viršija remonto išlaidas, skirtumas pripažįstamas ataskaitinio laikotarpio pajamomis. Gali būti ir kitų atvejų, kai viešojo sektoriaus subjekto sąnaudas jo naudai kompensuoja kitas subjektas. Tokiu atveju vertinama, ar toks kompensavimas nėra laikytinas finansavimu arba parama, ir jei nėra, gautų kompensacijų suma mažinamos pripažintos sąnaudos.

Operacijos užsienio valiuta

Sandorius užsienio valiuta reglamentuoja VSAFAS 21 „Sandoriai užsienio valiuta“. Sandoriai užsienio valiuta pirminio pripažinimo metu registruojami apskaitoje finansinių ataskaitų rinkinio valiuta, taikant sandorio dienos valiutos kursą. Pelnas ir nuostoliai iš sandorių užsienio valiuta bei iš užsienio valiuta išreikšto turto ir įsipareigojimų likučių perkainojimo dieną yra registruojami finansinės ir investicinės veiklos pajamų ar sąnaudų sąskaitose. Išimtiniais atvejais, kai valiutos kurso svyravimas yra nereikšmingas, o sandorių kiekis yra didelis ir kiekvieną sandorį atskirai įvertinti sandorio dienos valiutos kursu neracionalu, visiems tuo laiku vykdytiems sandoriams atitinkama užsienio valiuta gali būti taikomas vidutinis tos valiutos savaitės ar mėnesio kursas. Kiekvieno ataskaitinio laikotarpio paskutinę dieną valiutinių straipsnių likučiai įvertinami (perkainojami) taikant tos dienos užsienio valiutos kursą pagal ataskaitinio laikotarpio pabaigos Lietuvos banko skelbiamą Lietuvos Respublikos piniginių vieneto ir užsienio valiutos santykį. Nepiniginių straipsnių įsigijimo savikaina, nustatyta užsienio valiuta, perskaičiuojama ir apskaitoje registruojama finansinių ataskaitų rinkinio valiuta, taikant nepiniginio straipsnio pirminio pripažinimo dieną galiojusį valiutos kursą, ir vėliau dėl užsienio valiutos kurso pasikeitimo neperskaičiuojama. Nepiniginių straipsnių tikroji vertė, nustatyta užsienio valiuta, perskaičiuojama ir apskaitoje registruojama finansinių ataskaitų rinkinio valiuta taikant tikrosios vertės nustatymo dieną galiojusį užsienio valiutos kursą.

Straipsnių tarpusavio užskaitos

Sudarant finansinių ataskaitų rinkinį, turto ir įsipareigojimų, taip pat pajamų ir sąnaudų tarpusavio užskaita negalima, išskyrus atvejus, kai konkretus VSAFAS reikalauja būtent tokios užskaitos (pvz., dėl draudiminio įvykio patirtų sąnaudų užskaita atliekama su gauta draudimo išmoka). Palyginamieji skaičiai yra koreguojami, kad atitiktų ataskaitinių metų finansinius rezultatus. Apskaitos principų ir apskaitinių įverčių pasikeitimai, sudarant ataskaitinio laikotarpio finansinių ataskaitų rinkinį, pateikiami aiškinamajame rašte.

Kiti apskaitos principai

Neapibrėžtųjų įsipareigojimų ir neapibrėžtojo turto apskaitą reglamentuoja VSAFAS 18 „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai, neapibrėžtasis turtas ir poataskaitiniai įvykiai“. Neapibrėžtieji įsipareigojimai ir neapibrėžtasis turtas registruojami nebalansinėse sąskaitose. Neapibrėžtieji įsipareigojimai ir neapibrėžtasis turtas nerodomi nei finansinės būklės ataskaitoje, nei veiklos rezultatų ataskaitoje. Informacija apie juos yra pateikiama aiškinamajame rašte. Kai tikimybė, kad reikės panaudoti turtą įsipareigojimui padengti yra labai maža, informacijos pateikimas aiškinamajame rašte nėra būtinas. Informacija apie neapibrėžtąjį turtą turi būti peržiūrima ne rečiau negu kiekvieno ataskaitinio laikotarpio paskutinę dieną, siekiant užtikrinti, kad pasikeitimai būtų tinkamai atskleisti aiškinamajame rašte. Informacija apie neapibrėžtuosius įsipareigojimus turi būti peržiūrima kiekvieno ataskaitinio laikotarpio paskutinę dieną. Kai tikimybė, kad neapibrėžtasis įsipareigojimas turės būti padengtas turtu, tampa didesnė nei tikimybė, kad šito pavyks išvengti, pripažįstamas ir apskaitoje registruojamas atidėjinys tą ataskaitinį laikotarpį, kuriuo ši tikimybė pasikeičia.

Poataskaitinių įvykių registraciją bei atskleidimą reglamentuoja VSAFAS 18 „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai, neapibrėžtasis turtas ir poataskaitiniai įvykiai“. Koreguojančiaisiais poataskaitiniais įvykiais pripažįstami įvykiai, kurie daro reikšmingą įtaką KAS institucijos ataskaitinio laikotarpio finansinei būklei, veiklos rezultatams ir pinigų srautams. Koreguojantieji poataskaitiniai įvykiai registruojami ir parodomi finansinės būklės, veiklos rezultatų ir pinigų srautų ataskaitose. Nekoreguojančiaisiais poataskaitiniais įvykiais pripažįstami įvykiai, kurie nedaro reikšmingo poveikio KAS institucijos ataskaitinio laikotarpio finansinei būklei, veiklos rezultatams ir pinigų srautams. Įvykus nekoreguojantiems įvykiams KAS institucijos finansinės ataskaitos nekoreguojamos, tačiau jei jie yra svarbūs, informacija pateikiama aiškinamajame rašte.

Apskaitos politika gali būti keičiama, remiantis nuostatomis, išdėstytomis VSAFAS 7 „Apskaitos politikos, apskaitinių įverčių keitimas ir klaidų taisymas“. KAS institucijos apskaitos politiką taiko nuolat arba gana ilgą laiką tam, kad būtų galima palyginti skirtingų ataskaitinių laikotarpių finansines ataskaitas. Tokio palyginimo reikia, kad būtų galima nustatyti KAS institucijų finansinės būklės, veiklos rezultatų ir pinigų srautų keitimosi tendencijas. KAS institucijos pasirenka ir taiko apskaitos politiką remdamasi nuostatomis, pateiktomis VSAFAS 1 „Informacijos pateikimas finansinių ataskaitų rinkinyje“, t.y. kad finansinės ataskaitos atitiktų kiekvieno taikytino VSAFAS reikalavimus. KAS institucijų ūkinių operacijų, apskaitos ar dėl jų atsirandančio turto, įsipareigojimų, finansavimo sumų, pajamų ir (arba) sąnaudų pripažinimo ir apskaitos būdų pakeitimas yra laikomas apskaitos politikos keitimu. KAS institucijų apskaitos politika gali būti keičiama: dėl VSAFAS nuostatų pakeitimo; jei to reikalauja kiti teisės aktai; siekiant tinkamiau parodyti KAS institucijos finansinę būklę, veiklos rezultatus ir pinigų srautus. Apskaitos politikos keitimu nelaikoma: naujos apskaitos politikos taikymas ūkinėms operacijoms, kurių turinys iš esmės skiriasi nuo ankstesnių ūkinių operacijų; naujos apskaitos politikos taikymas ūkinėms operacijoms, kurių KAS institucija iki to laiko nevykdė.

Apskaitos politikos keitimas finansinėse ataskaitose parodomas taikant retrospektyvinį būdą, t.y. nauja apskaitos politika taikoma taip, lyg ji visada būtų buvusi naudojama, todėl pakeista apskaitos politika yra taikoma ūkinėms operacijoms nuo jų atsiradimo dienos arba taikant perspektyvinį būdą, t.y. kai pakeista apskaitos politika taikoma nuo sprendimo ją taikyti dienos. Poveikis, kurį daro apskaitos politikos keitimas einamojo ataskaitinio laikotarpio informacijai ir darytų ankstesnių ataskaitinių laikotarpių informacijai, registruojamas apskaitoje tą ataskaitinį laikotarpį, kurį apskaitos politika pakeičiama, ir parodomas einamojo ataskaitinio laikotarpio finansinėse ataskaitose. Lyginamoji ankstesnio ataskaitinio laikotarpio informacija finansinėse ataskaitose pateikiama tokia, kokia buvo, t. y. nėra koreguojama. Ataskaitinio laikotarpio veiklos rezultatų ataskaitoje apskaitos politikos keitimo poveikio dalis, susijusi su ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais, rodoma straipsnyje „Apskaitos politikos keitimo ir esminių klaidų taisymo įtaka“.

Apskaitinių įverčių keitimo procedūra yra reglamentuota VSAFAS 7 „Apskaitos politikos, apskaitinių įverčių keitimas ir klaidų taisymas“. Apskaitinio įverčio keitimas (kai turto ar įsipareigojimų vertės negali būti tiksliai apskaičiuotos, o tik įvertintos) nesusijęs su ankstesniais laikotarpiais ir nėra apskaitos klaidos taisymas, todėl finansinėje apskaitoje registruojamas tą ataskaitinį laikotarpį, kurį keitimas buvo atliktas, o finansinėse ataskaitose parodomas taikant perspektyvinį būdą. Finansinių ataskaitų elemento vertės pokytis, atsiradęs dėl apskaitinio įverčio pokyčio, turi būti parodytas toje pačioje veiklos rezultatų ataskaitos eilutėje, kurioje buvo parodyta prieš tai buvusi šio ataskaitos elemento vertė. Informacija, susijusi su apskaitinio įverčio pakeitimu, pateikiama aiškinamajame rašte.

Aiškinamojo rašto pastabos nepateikiamos, jeigu ataskaitinio ir praėjusio ataskaitinio laikotarpio finansinėse ataskaitose atitinkamos informacijos nėra, t. y. finansinių ataskaitų straipsnių sumos lygios nuliui.

Pastabos

1. Pažymime, kad yra teikiamas pirminis finansinių ataskaitų rinkinio variantas – grąžintas taisyti nebuvo. Informacijos apie reikšmingus nekoreguojamuosius poataskaitinius įvykius nėra gauta.
2. Per ataskaitinį laikotarpį keitėsi apskaitos politika. Atsižvelgiant, kad nuo 2022 metų pasikeitė kai kurie VSAFAS ir kiti teisės aktai (keitėsi ilgalaikio turto sąskaitos ir straipsniai), todėl pasikeitė (persigrupavo) finansinės būklės ataskaitų ilgalaikio turto straipsnių informacija. Veiklos rezultatų ataskaitų straipsniams pasikeitusi apskaitos politika įtakos neturėjo;
3. Apskaitinių įverčių keitimo ir esminių klaidų taisymo nebuvo.
4. Sprendimų dėl teisiųjų ginčų CFTT prie KAM duomenimis nebuvo.

Toliau teikiame informaciją apie sudarytų finansinių ataskaitų elementus, t. y. pagal VSAFAS reikalavimus aprašome įstaigos turtą, finansavimo sumas, įsipareigojimus, grynąjį turtą, pajamas ir sąnaudas (nustatomas jų pokytis per ataskaitinį laikotarpį), skirstydami pastaruosius į grupes ir išskirdami reikšmingus straipsnius.

5. Biudžetinės įstaigos finansinės būklės ataskaitoje **ILGALAIKIS TURTAS** paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną sudarė – **3661362,27 Eur** (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 3213467,42 Eur*). Palyginti su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu padidėjo – 447894,85 Eur (13,9 proc.). Reikšmingesnės įtakos ilgalaikio turto sumoms padidėti turėjo įsigytas nematerialusis ir ilgalaikis materialusis turtas. Šį turtą sudaro:

5.1. *nematerialusis turtas – 792665,62 Eur (praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 616682,40 Eur)*, tai:

5.1.1. *programinė įranga ir jos licencijos;*

5.2. *ilgalaikis materialusis turtas – 2868696,65 Eur (praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 2596785,02 Eur)*, jį sudaro:

5.2.1. *pastatai – 112370,50 Eur;*

5.2.2. *mašinos ir įrenginiai – 806360,44 Eur;*

5.2.3. *baldai, biuro įranga ir kitas ilgalaikis materialusis turtas – 1949965,71 Eur (apskaitoje yra užregistruoti ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais nustatyti šios turto grupės nuvertėjimo nuostoliai už 2273,57 Eur);*

5.2.4. *nebaigta statyba ir išankstiniai mokėjimai – 0,00 Eur (praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 856764,70 Eur).*

6. **TRUMPALAIKIS TURTAS** paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną sudarė – **717840,08 Eur** (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 485860,27 Eur*). Palyginti su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu padidėjo reikšmingiausiai dėl atliktų turto remonto ir informacinių paslaugų išankstinių apmokėjimų tiekėjams – 231979,81 Eur (47,8 proc.). Šį turtą sudaro:

6.1. *atsargos – 103775,95 Eur;*

6.1.1. *tai medžiagos, žaliavos ir ūkinis inventorių;*

6.2. *išankstiniai apmokėjimai – 258387,80 Eur (praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 138368,52 Eur)*. Tai materialiojo turto remonto, informacinių, komunalinių ir kitų paslaugų išankstiniai apmokėjimai ir kitos ateinančių laikotarpių sąnaudos;

6.3. *per vienus metus gautinos sumos – 298008,68 Eur (praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 239580,76 Eur)*. Detalizuojame:

6.3.1. *gautinos sumos už turto naudojimą – 229,83 Eur;*

6.3.2. *sukauptos gautinos sumos – 270992,75 Eur*. Tai: 1) sukauptos finansavimo pajamos – 234677,86 Eur, iš jų atostogų rezervo sukauptos finansavimo pajamos – 215889,47 Eur ir 2) sukauptos gautinos sumos iš valstybės biudžeto už pervestus nuompinigius – 36314,89 Eur;

6.3.3. *kitos gautinos sumos – 26786,10 Eur*, tai kitos gautinos sumos už komunalines ir kt. paslaugas bei išmokėti avansai atskaitingiems asmenims už komandiruotes;

6.4. *pinigai ir pinigų ekvivalentai – 57667,65 Eur (praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 18776,05 Eur)*. Tai: 1) pinigai biudžeto lėšų sąskaitoje – 16,81 Eur, tai per VBAMS gauti biudžeto asignavimai skirti banko ir kt. paslaugoms apmokėti;

2) pinigai kitų lėšų sąskaitoje – 16657,60 Eur;

- 3) pinigai ES lėšų sąskaitoje – 39123,53 Eur;
- 4) pinigai įstaigos vykdomų projektų lėšų sąskaitoje – 1869,71 Eur.

Sudarome ir pridedame VSAFAS privalomą ataskaitą informacijai apie pinigus ir pinigų ekvivalentus detalizuoti. Pinigų ir pinigų ekvivalentų įplaukas bei išmokas atskleidžia VSAKIS pinigų srautų ataskaita.

7. FINANSAVIMO SUMOS paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną sudarė – **4061765,04** Eur (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 3418121,75 Eur*). Palyginti su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu padidėjo – 643643,29 Eur (18,8 proc.). Finansavimo šaltinis:

7.1. *valstybės biudžetas* – 4006303,70 Eur;

7.2. *iš Europos sąjungos, užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų* – 49256,93 Eur. Konkrečiai pagal finansavimo šaltinius: iš Europos Sąjungos – 40993,24 Eur ir iš tarptautinių organizacijų – 8263,69 Eur;

7.3. *kiti šaltiniai* – 6204,41 Eur.

Sudarome ir pridedame VSAFAS privalomas ataskaitas informacijai apie finansavimo sumas pagal šaltinį, tikslią paskirtį ir jų pokyčius per ataskaitinį laikotarpį atskleisti ir finansavimo sumų likučiams detalizuoti.

8. ĮSIPAREIGOJIMAI paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną sudarė – **260580,77** Eur (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 236904,07 Eur*). Palyginti su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu padidėjo – 23676,70 Eur (10,0 proc.).

8.1./8.1.1 *Ilgalaikiai įsipareigojimai* – 0,00 Eur;

8.2. trumpalaikiai įsipareigojimai – 260580,77 Eur, iš jų:

8.2.1. *ilgalaičių įsipareigojimų einamųjų metų dalis* – 0,00 Eur (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 1580,62 Eur*);

8.2.2./8.2.2.1 *mokėtinų sumų į biudžetus ir fondus* – 16,81 Eur;

8.2.3. *tiekėjams mokėtinų sumų* – 44674,49 Eur. Tai – mokėtinų sumų tiekėjams už ryšių ir informacines paslaugas, komunalines ir kitas paslaugas ir kt.;

8.2.4. *sukauptos mokėtinų sumos* – 215889,47 Eur. Tai: 1) apskaičiuotas būtinas atostogų rezervas (rezervas yra priskaitomas paskutinę kalendorinių metų dieną), t.y. sukauptos atostoginių sąnaudų ir valstybinio socialinio draudimo įmokų (nuo šių atostoginių) sąnaudų.

9. GRYNASIS TURTAS paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną sudarė – **56856,54** Eur (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 44301,87 Eur*). Visa suma:

9.1. *sukauptas perviršis*, kurį sudaro:

9.1.1. *sukauptas einamųjų metų perviršis* – 12554,67 Eur;

9.1.2. *ankstesnių metų perviršis* – 44301,87 Eur.

Grynojo turto pokyčių ataskaitoje likutis 2022 m. gruodžio 31 d. padidėjo 12554,67 Eur dėl sukaupto einamųjų metų perviršio.

10. Biudžetinės įstaigos veiklos rezultatų ataskaitoje **PAGRINDINĖS VEIKLOS PAJAMOS** sudarė – 5024505,58 Eur (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 3698797,36 Eur*). Palyginti su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu padidėjo – 1325708,22 Eur (35,8 proc.). Tai:

10.1. *finansavimo pajamos* – 5007639,12 Eur:

10.1.1. *iš valstybės biudžeto* – 4588241,20 Eur;

10.1.2. *iš ES, užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų lėšų* – 402978,92 Eur;

10.1.3. *iš kitų šaltinių* – 16419,00 Eur.

10.2. *Pagrindinės veiklos kitos pajamos* – 16866,46 Eur. Tai:

10.2.1. *pagrindinės veiklos kitos pajamos*, kurią sudaro apskaičiuotas mokestis už turto nuomą 11031,84 Eur ir kitos pajamos (delspinigiai) gautos už sutartinių įsipareigojimų neįvykdymą 5834,62 Eur.

10.2.2. *pervestinių pagrindinės veiklos kitų pajamų suma* – 0,00 Eur.

11. **PAGRINDINĖS VEIKLOS SĄNAUDOS** sudarė – 5012045,95 Eur (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 3680161,91 Eur*). Palyginti su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu padidėjo – 1331884,04 Eur (36,2 proc.). Detalizuojame pagrindinės veiklos sąnaudas:

11.1. *darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sąnaudos* – 2798561,69 Eur. Visa nurodyta darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sąnaudų suma yra patirta etatų sąrašė esantiems darbuotojams, t.y. personalui, išlaikyti. Darbuotojų, t.y. dirbančių pagal terminuotas, trumpalaikes ir panašias darbo sutartis (ekonominė prasme atitinkančias darbo santykių esmę) nėra, todėl sąnaudų jiems išlaikyti nepatirta;

11.2. *nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos* – 1030390,16 Eur;

11.3. *komunalinių paslaugų ir ryšių sąnaudos* – 132106,97 Eur;

11.4. *komandiruočių sąnaudos (atstatytos sąnaudos)* – 58089,30 Eur;

11.5. *transporto sąnaudos* – 338,80 Eur;

11.6. *kvalifikacijos kėlimo sąnaudos* – 38855,68 Eur;

11.7. *paprastojo remonto ir eksploatavimo sąnaudos* – 38532,22 Eur;

11.8. *nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos* – 0,00 Eur (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį – 16491,63 Eur*);

11.9. *sunaudotų ir parduotų atsargų savikainos sąnaudos* – 62168,76 Eur;

11.10. *socialinių išmokų sąnaudos* – 10950,00 Eur;

11.11. *nuomos sąnaudos* – 152316,12 Eur;

11.12. *kitų paslaugų sąnaudos* – 688284,25 Eur;

11.13. *kitos sąnaudos* – 1452,00 Eur, t.y. mokesčių tarptautinėms organizacijoms sąnaudos.

12. **PAGRINDINĖS VEIKLOS PERVIRŠIS** sudarė – 12459,63 Eur (*praėjusį ataskaitinį laikotarpį perviršis – 18635,45 Eur*). Tokį rezultatą daugiausiai nulėmė gautos pagrindinės veiklos kitos pajamos žr.10.2 p.

13. **KITOS VEIKLOS** įstaiga nevykdė.

14. **FINANSINĖS IR INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTAS** sudarė – 95,04 Eur. Tai sudaro 1) pajamos dėl teigiamos valiutos kurso pasikeitimo įtakos (109,88 Eur) ir 2) baudų ir delspinigių sąnaudos (14,84 Eur).

15., 16. Vertindami biudžetinės įstaigos bendrą veiklos rezultatą per ataskaitinį laikotarpį, pažymime, kad GRYNJOJO TURTO PERVIRŠIS suma sudarė – 12554,67 Eur.

Teikiame kitą privalomą informaciją ataskaitiniam 2022 m. laikotarpiui:

17. Įstaigos veiklą įtakojančių įvykių, reikalaujančių formuoti *ilgalaikius atidėjinius* nebuvo. Pagal VSAFAS reikalavimus pažymime, kad *neapibrėžtojo turto ir neapibrėžtųjų įsipareigojimų* nuo ataskaitinių finansinių metų pradžios iki paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos įstaiga neturėjo.

18. Pažymime, kad *finansinės nuomos* sutarčių įstaiga neturi. Pagal veiklos nuomos sutartį įstaiga nuomoja negyvenamąsias patalpas. Pasirašytų subnuomos sutarčių nėra. Pažymime, kad įstaiga taip pat nuomoja savo administracinio pastato stogo ploto dalį ryšio įrangos įrengimams ir jos priežiūros vykdymui. Turtas išnuomotas pagal veiklos nuomos sutartis. Taip pat įstaiga turi išsinuomoto turto (negyvenamųjų patalpų) savo veiklai užtikrinti.

Pažymime, kad įstaiga turi pagal *panaudos sutartis* iš KAS institucijų ir kitų įstaigų gauto turto (žemė, transporto priemonės), taip pat pagal panaudos sutartis yra perdavusi turto (kiti pastatai).

Sudarome ir pridedame VSAFAS ataskaitas, kad išsamiai atskleistume informaciją apie pagal panaudos/nuomos sutartis gautą ir perduotą turtą.

19. Papildomai pagal VSAFAS reikalavimus pažymime, kad finansinėje apskaitoje per ataskaitinį laikotarpį nebuvo pripažinta turto nuvertėjimo nuostolių (atitinkamų sąnaudų nėra ir įstaigos veiklos rezultatų ataskaitoje), taip pat nebuvo turto nuvertėjimo nuostolių panaikinimo ar sumažinimo atvejų. Pažymėtina, kad įstaiga nuo ankstesnių ataskaitinių laikotarpių turi ilgalaikio materialiojo turto baldų nuvertėjimą (2273,57 Eur), kuri gavo neatlygintinai iš kitos KAS. Nuvertėjimo nuostoliai per ataskaitinį laikotarpį panaikinti nebuvo.

20. Teikiant informaciją apie paramą, pažymime, kad apskaitos duomenimis per ataskaitinį laikotarpį įstaiga paramos negavo.

21. Finansinių ataskaitų rinkinyje pagal reikalavimus teikiame informaciją apie pirminius įstaigos veiklos segmentus. Informacijai atskleisti sudarome ir pridedame VSAFAS privalomą ataskaitą apie segmentus pagal valstybės funkcijas. Įstaigos pagrindinės veiklos sąnaudų ir pagrindinės veiklos išmokos patirtos segmente „Gynyba“.

NKSC prie KAM direktorius

Liudas Ališauskas

CFTT prie KAM direktorė

mjr. Jelena Felde-Rotmanienė

CFTT prie KAM direktoriaus pavaduotoja

Virginija Jašmontienė